

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

٢٥٠٥٢

۱۶ / ۹ / ۱۳۷۹

دانشگاه علوم پزشکی زاهدان

دانشکده پزشکی

پایان نامه :

جهت اخذ درجه دکترای پزشکی

موضوع :

بررسی میزان آگاهی زنان بالای ۱۵ سال مراجعه کننده به

زایشگاه قدس زاهدان راجع به پاپ اسمیر مرداد ماه ۷۹

استاد راهنما:

سرکار خانم دکتر مینو یغمائی

نگارش :

۹۵۵۷

مهرناز سارونه ریگی

شماره پایان نامه: ۶۱۵

۳۲۰۵۲

تقدیم به روح بلند پدرم ، دریای عشق و پاکی

او که از چشمه زلال وجودش سیراب نگشتم

اما همواره خاطره نگاه مهربانش را در دل پاس داشته ام

و

تقدیم به مادرم ، آسمان مهربانی و فداکاری

بر دستهای مهربانش هزاران بوسه می زدم

وسلامتی وجودش را از درگاه احدیت خواهانم

تقدیم به همسر عزیزه

او که لحظه های زندگیم را سرشار از عشق و محبت ساخت

و همواره برایم تکیه گاهی مطمئن می باشد

و تقدیم به گل همیشه بهار زندگیم ،

خشایار

با تقدیر و تشکر فراوان از استاد ارجمند

سرکار خانم دکتر یغمائی

که همواره برایم الگوی علم و عمل و اخلاق بوده اند

و باتشکر از آقای دکتر رحمان زهی که در پایان رساندن این تحقیق

مرا یاری کردند

چکیده

سرطان گردن رحم، هفتمین سرطان شایع بعد از سرطان پستان، روده بزرگ، ریه، رحم تخمدان و لنفوم است. علیرغم آن به عنوان یک سرطان قابل پیشگیری در نظر گرفته می شود. امروز روش غربالگری پیشنهادی در مورد تشخیص مراحل پیش سرطانی دهانه رحم، آزمون پاپ اسمیر است.

این تحقیق بر روی ۳۲۰ زن بالای ۱۵ سال مراجعه کننده به زایشگاه قدس زاهدان در مرداد ماه ۱۳۷۹ انجام شد. مطالعه بصورت cross sectional بوده و اطلاعات جمع آوری شده توسط پرسشنامه تهیه گردید. پس از تجزیه و تحلیل آماری اطلاعات زیر بدست آمد از ۳۲۰ نفر زن بالای ۱۵ سال مراجعه کننده ۱۴۲ نفر (۴۴/۴٪) چیزی راجع به پاپ اسمیر نشنیده بودند. در گروه سنی ۲۰-۱۵ سال درصد افرادی که نسبت به عنوان پاپ اسمیر آگاهی داشتند از همه بیشتر بود. (حدود ۷۰ درصد)

بین وضعیت تاهل و آگاهی نسبت به عنوان پاپ اسمیر نیز رابطه معنی داری وجود داشت به طوریکه خانمهای مجرد آگاهی بیشتری به عنوان پاپ اسمیر داشتند. هرچه تعداد زایمان بیشتر می شد، آگاهی نسبت به عنوان پاپ اسمیر کمتر می شد.

فقط ۸٪ از خانمها اصلی ترین منظور انجام پاپ اسمیر را می دانستند و حدود ۴۰/۲ درصد آنها پاپ اسمیر را فقط وسیله ای برای شناخت سرطان مهاجم گردن رحم می دانستند.

حدود ۳۵/۲ درصد آنها زمان شروع گرفتن پاپ اسمیر را بعد از ازدواج و ۲۲/۷ درصد پس از زایمان اول می دانستند. ۵۷/۳ درصد فواصل انجام پاپ اسمیر را می دانستند و حدود ۶۰/۷ درصد از خانمها انجام پاپ اسمیر را دردناک می دانستند. حدود ۱۸٪ مبلغ اصلی انجام پاپ اسمیر را حدس می زدند. با توجه به اطلاعات بدست آمده اهمیت فراوان پاپ اسمیر لازم است تلاشهای بیشتری در ارتقاء سطح آگاهی مردم نسبت به این آزمون ساده و ارزان انجام شود.

((الف))

صفحه	عنوان
	چکیده پژوهش
	فهرست مندرجات
۱	فصل اول: مقدمه و معرفی طرح
۲	بیان مساله
۳	هدف کلی
	اهداف ویژه
	سئوالات
۴	فصل دوم
	بررسی متون
۵	آناتومی سرویکس
۶	فیزیولوژی و عملکرد سرویکس
۷	نمای اپیدمیولوژی سرطان دهانه رحم
۷	اتیولوژی
۸	جدول (۱-۲) ریسک فاکتورهای سرطان سرویکس
۱۰	انواع نماهای پاتولوژیک
۱۰	کارسینوم سلول سنگفرشی
۱۰	آدنو کارسینوم
۱۱	کارسینوم اپی تلیال مخلوط
۱۱	دیگر تومورهای بدخیم
۱۲	Staging بالینی
۱۲	علائم کلینیکی
۱۴	جدول ۲-۲: طبقه بندی بین المللی سرطان گردن رحم (FIGO)

((ب))

۱۲	یافته های فیزیکی
۱۳	تشخیص سرطان سرویکس
۱۳	سیتولوژی
۱۳	بیوپسی
	کولپوسکوپی
۱۵	مخروط برداری
۱۵	درمان
۱۵	کرایو سرجری
۱۶	لیزر
۱۷	کونیزاسیون
۱۷	هیسترکتومی
۱۷	درمان مرحله Ia
۱۸	درمان مرحله Ib
۱۸	درمان مرحله IIa
۱۸	درمان مرحله IIb
۱۸	درمان مرحله IIIa و IIIb
۱۸	درمان مرحله IVa
۱۸	درمان مرحله Ivb
۱۹	پیش آگهی سرطان سرویکس
	جدول ۲-۳ آمار میزان بقاء بر حسب مرحله بیماری
۲۰	پاپ اسمیر چیست ؟
	روش کار
۲۲	طبقه بندی پاپ اسمیر
۲۳	بررسی مقالات

۲۶	فصل سوم
۲۷	نوع مطالعه
۲۷	جامعه هدف
۲۷	حجم نمونه
۲۷	روش تحقیق
۲۸	فصل چهارم
۲۹	جدول ۱-۴ توزیع فراوانی زنان بر اساس آگاهی نسبت به عنوان پاپ اسمیر بر حسب سن در زایشگاه قدس مرداد ۷۹
	جدول ۲-۴ توزیع فراوانی زنان بالای ۱۵ سال مراجعه کننده بر حسب وضعیت تاهل مرداد ۷۹
۳۰	جدول ۳-۴ توزیع فراوانی زنان بالای ۱۵ سال مراجعه کننده به زایشگاه قدس از نظر آگاهی نسبت به عنوان پاپ اسمیر بر حسب وضعیت تاهل
	جدول ۴-۴ توزیع فراوانی زنان بالای ۱۵ سال مراجعه کننده به زایشگاه از نظر آگاهی نسبت به عنوان پاپ اسمیر بر حسب تعداد زایمان
۳۱	جدول ۵-۴ توزیع فراوانی زنان بر حسب آگاهی نسبت به اصلی ترین منظور انجام پاپ اسمیر
	جدول ۶-۴ توزیع فراوانی خانمهای بالای ۱۵ سال بر حسب آگاهی نسبت به زمان انجام پاپ اسمیر در مراجعین به زایشگاه قدس مرداد ۷۹
۳۲	جدول ۷-۴ توزیع فراوانی زنان بالای ۱۵ سال بر حسب آگاهی نسبت به فواصل انجام پاپ اسمیر مرداد ۷۹
	جدول ۸-۴ توزیع فراوانی زنان بالای ۱۵ سال مراجعه کننده به زایشگاه بر حسب آگاهی نسبت به دردناک بودن یا نبودن پاپ اسمیر مرداد ۷۹
۳۳	فصل پنجم
۳۴	بحث و نتیجه گیری
۳۵	پیشنهادات
۳۶	پیوست
۳۷	پرسشنامه
۳۸	رفرانس
۳۹	چکیده انگلیسی

فصل اول

مقدمه و معرفی طرح

هدف کلی

بررسی میزان آگاهی زنان بالای ۱۵ سال مراجعه کننده به زایشگاه قدس راجع به

پاپ اسمیر اهداف ویژه:

بررسی ارتباط وضعیت تاهل و آگاهی نسبت به پاپ اسمیر

بررسی ارتباط سن افراد و آگاهی نسبت به پاپ اسمیر

بررسی ارتباط تعداد فرزند و آگاهی نسبت به پاپ اسمیر

بررسی میزان آگاهی زنان بالای ۱۵ سال راجع به عنوان پاپ اسمیر

بررسی میزان آگاهی زنان بالای ۱۵ سال راجع به منظور انجام پاپ اسمیر

بررسی میزان آگاهی زنان بالای ۱۵ سال راجع به سن شروع انجام پاپ اسمیر

بررسی میزان آگاهی زنان بالای ۱۵ سال راجع به فواصل انجام پاپ اسمیر

بررسی میزان آگاهی زنان بالای ۱۵ سال راجع به دردناک بودن یا نبودن این تست

بررسی میزان آگاهی زنان بالای ۱۵ سال راجع به هزینه انجام پاپ اسمیر

سئوالات:

- آیا زنان جامعه ما راجع به عنوان پاپ اسمیر آگاهی دارند؟

-- آیا زنان جامعه ما راجع به منظور انجام پاپ اسمیر آگاهی دارند؟

- آیا زنان جامعه ما راجع به سن شروع پاپ اسمیر آگاهی دارند؟

- آیا زنان جامعه ما راجع به فواصل پاپ اسمیر آگاهی دارند؟

- آیا زنان جامعه ما راجع به بدون درد بودن پاپ اسمیر آگاهی دارند؟

- آیا زنان جامعه ما راجع به هزینه انجام پاپ اسمیر آگاهی دارند؟

- آیا بین آگاهی زنان نسبت به پاپ اسمیر و سنشان رابطه ای هست؟

- آیا بین آگاهی زنان نسبت به پاپ اسمیر و وضعیت تاهل رابطه ای هست؟

- آیا بین آگاهی زنان نسبت به پاپ اسمیر و تعداد فرزندان رابطه ای هست؟

فصل دوم

بررسی متون

بیان مساله

سرطان گردن رحم هفتمین سرطان شایع بعد از سرطان پستان، روده بزرگ، ریه، رحم، تخمدان و لنفوم است. سن شایع سرطان گردن رحم ۴۵ سال است و بیماری می تواند در دهه دوم زندگی و یا حین حاملگی هم روی دهد. (۲)

سرطان تهاجمی گردن رحم به عنوان یک سرطان قابل پیشگیری در نظر گرفته میشود، چون این سرطان دارای یک وضعیت دراز مدت (۱۰ ساله یا بیشتر) پیش از تهاجمی می باشد. با این وجود تقریباً ۱۵۰۰۰ مورد جدید این سرطان با مرگ و میر حدود ۱/۳ موارد، سالانه در آمریکا گزارش شده است. (۶)

اولین مطالعات همه گیر شناسی سرطان گردن رحم توسط ریگون-استرن Rigone-stern در سال ۱۹۷۶ انجام شد، وی نشان داد که شیوع سرطان دهانه رحم در خانمهای ازدواج کرده بیشتر و در خانمهای هرگز ازدواج نکرده کمتر است. از آن پس مطالعات همه گیر شناسی متعدد برای یافتن ارتباط عوامل خاص اجتماعی و سرطان دهانه رحم انجام شده است. مهمترین عامل نزدیکی می باشد و به طور اختصاصی تر شروع فعالیت جنسی در سن پائین، نژاد سیاه و درجه اجتماعی اقتصادی پایین نیز از اهمیت خاصی برخوردارند (۲)

آزمون پاپانیکو لائو مهمترین تست غربالگری پیشنهادی است که امروز در تشخیص مراحل پیش سرطانی سرطان سرویکس نقش مهمی را بازی می کند. (۲)

در بررسی یک ساله پاپ اسمیر در استان ما اطلاعاتی به این شرح به دست آمده است حدوداً ۷۶/۵ درصد از مراجعه کننده های پاپ اسمیر در سنین زیر ۲۵ سال اند در حالی که اکثر افراد پاپ اسمیر مثبت بالای ۲۵ سال سن دارند. (۸)

با توجه به اهمیت پاپ اسمیر به عنوان یک آزمون ساده و ارزان و بدون درد در تشخیص مراحل پیش سرطانی، سرطان دهانه رحم بنر آن شدید تا تحقیقی پیرامون بررسی میزان آگاهی زنان بالای ۱۵ سال مراجعه کننده به زایشگاه قدس راجع به پاپ اسمیر انجام دهیم تا شاید بتوان با فهمیدن نقاط ضعف، آگاهی خانمها را افزایش داد و شیوع سرطان مهاجم دهانه رحم را کم کرد.

آزمون پاپانیکو لائو پاپ اسمیر: تست مراحل پیش سرطان دهانه رحم که اولین بار توسط جرج پاپانیکو لائو ابداع شد.

آناتومی سرویکس

سرویکس در لاتین به معنای گردن است که قسمت باریک و دمی رحم را تشکیل می دهد. اندازه آن در بالغینی که اصلاً زایمان نداشته اند ۳-۲/۵ سانتی متر بوده و مجاور قسمت تحتانی جسم رحم است. محل اتصال آن به رحم ایسم نام دارد. واژن به طور مایل به سرویکس متصل شده است و سرویکس را به دو قسمت تقسیم می کند بخش فوقانی موسوم به فوق واژینال Supravaginal و بخش تحتانی موسوم به واژینال می باشد. (۲)

قسمت سوپر واژینال گردن رحم در طرف جلو با مثانه مجاورت دارد توسط یک نوع بافت سلولی همبند به نام پارامتریوم تا کناره های طرفی گردن امتداد می یابد. شریان رحمی از درون همین بافت پارامتریوم به کنار رحم می رسد. زاویه خلفی سوپرا واژینال گردن توسط پریتونئوم پوشیده شده است. این پریتونئوم به طرف واژن نیز امتداد یافته و در آنجا به سمت رکتوم انعطاف می یابد و بن بست (Rectouterine) را ایجاد می کند. (۶)

قسمت واژینال سرویکس یا همان آگروسرویکس به صورت یک مخروط محدب بین فورنیکسهای قدامی و خلفی واژن به داخل مجرای واژن برجسته شده است. یک سوراخ کوچک که در خانمهای هرگز نزائیده به شکل یک شکاف باریک یا سوراخ گرد است در مرکز این برجستگی وجود دارد که سوراخ خارجی (external os) نام دارد این سوراخ حفره رحم و واژن را به هم وصل می کند. کانال سرویکس از سوراخ خارجی تا سوراخ داخلی یعنی در محلی که به حفره رحم می رسد امتداد دارد. شکل آن نسبتاً مخروطی می باشد و در بزرگترین قطر حدود ۸ میلی متر است. (۲)

خونرسانی سرویکس توسط شریان رحمی تامین می شود. لنفاتیکهای سرویکس به غدد لنفاوی نحوه هیپوگاستریک، ابورتور و ایلیاک خارجی درنازمی شوند. ولی در قسمت قدامی به غدد دیواره خلفی مثانه و در قسمت خلفی به غدد پره ساکرال می ریزند. اعصاب سرویکس از شبکه عصبی هیپوگاستریک فوقانی، میانی و تحتانی بوده و محدود اند و سرویس و مناطق عمق تر آگروسرویکس می باشد پس به همین علت آگروسرویکس به طور نسبی به درد حساس نیست (۲)

فیزیولوژی و عمل سرویکس

سرویکس دارای عملکردی غیر فعال به عنوان جزئی از مجرای تولد و نیز به عنوان مسیر خروج ترشحات قاعدگی می باشد. عملکرد و فیزیولوژیک اصلی سرویکس عبارت است از: ترشح موکوس که سبب تسهیل انتقال اسپرم می گردد. بعلاوه همانند در پوشی حفره رحم باردار را از محیط خارج جدا می کند. موکوس سرویکس ارتباط با هورمونهای تخمدان در گردش خون دارد. موکوس سرویکال در مرحله متعاقب قاعدگی که میزان استروژن موجود در گردش خون اندک است و نیز در دوره متعاقب تخم گذاری تحت تاثیر پروژسترون، تیره و ضخیم و لزج می شود. در صورتی که موکوس سرویکال را روی لام خشک کنند، سلولهای واژینال و سرویکال، گلبولهای سفید و ذرات موکوسی به وفور قابل رویت می باشند. از روز هشتم سیکل قاعدگی تا روز چهاردهم (تخمک گذاری) در اثر تحریک مقادیر فزاینده استروژن میزان موکوس افزایش می یابد، چسبندگی آن کاهش و نفوذ پذیری آن نسبت به اسپرم افزایش می یابد. اندکی قبل از تخمگذاری موکوس زلال، شفاف و بسیار الاستیک است. (۲)

نمای اپیدمیولوژی سرطان سرویکس

سرطان گردن رحم هفتمین سرطان شایع بعد از سرطان پستان، کولورکتال، ریه و اندومتر، تخمدان و لنفوم است. در سال ۱۹۹۶، ۱۵۷۰۰ مورد جریان سرطان گردن رحم و ۴۵۰۰ مورد مرگ ناشی از آن گزارش شده است. (۴)

میزان بروز سرطان گردن رحم از سال ۱۹۴۷ پیوسته کاهش یافته است. سن متوسط تشخیص سرطان گردن رحم حدود ۴۵ سال است ولی بیماری می تواند در دهه دوم زندگی یا حین حاملگی هم روی دهد بیش از ۹۵٪ مبتلایان به سرطان اولیه گردن رحم را می توان درمان نمود (۲)

سرطان مهاجم سرویکس به دلایل زیر یک سرطان قابل پیشگیری است.

۱- این سرطان، حالت پیش تهاجمی طولانی مدتی دارد.

۲- در حال حاضر برنامه های غربالگری سیتولوژی موجود است.

۳- روشهای درمانی موثری برای ضایعات پیش تهاجمی وجود دارد (۵)